

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **«ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ВИХОВАТЕЛЯМИ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи DO1-M20z,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою
Дошкільна освіта
(заочна форма навчання)
Островська Зоряна Василівна

Керівник: **Бабюк Т. Й.**,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Рецензент: **Федорчук В. В.**,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Кам'янець-Подільський – 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ВИХОВАТЕЛЯМИ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	7
1.1 Організація методичної роботи в закладі дошкільної освіти в теорії і практиці	7
1.2 Структура методичної роботи в системі дошкільної освіти	18
1.3 Компетентнісний підхід до організації методичної роботи з вихователями	29
РОЗДІЛ 2 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ВИХОВАТЕЛЯМИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	41
2.1. Стан організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти	41
2.2. Експериментальна методика організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти	56
2.3. Порівняльний аналіз рівнів набуття професійно-методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти	70
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку суспільства на заклад дошкільної освіти покладаються відповідальні соціальні завдання – навчати, виховувати і готувати до життя те покоління людей, праця і талант, ініціатива і творчість яких будуть визначати соціально-економічний, науково-технічний і моральний прогрес суспільства у майбутньому. Об'єктивні потреби вдосконалення освіти, виховання і розвитку вихованців обумовлюють необхідність підвищення ролі та значення методичної служби в дошкільній освіті, роблять науковий аналіз і практичне вдосконалення цієї роботи актуальною проблемою. Тому методичну роботу в закладах освіти потрібно розглядати як першорядне завдання.

Методична робота – це цілісна, заснована на досягненнях науки і передового педагогічного досвіду система взаємопов'язаних заходів, спрямованих на удосконалення та підвищення кваліфікації професійної майстерності кожного вихователя і колективу в цілому. Тобто, завдання методичної служби створити таке освітнє середовище, в якому буде реалізований творчий потенціал кожного педагога та педагогічного колективу у цілому.

Проблемі методичної роботи і способам її організації у закладах освіти присвячено чимало наукових досліджень та практичних інновацій. Загальні теоретичні аспекти методичної роботи в закладах освіти висвітлено у працях Я. Бенціон, М. Воровки, І. Жерносек, О. Зубкова, Н. Комаренко, С. Майданенко, В. Павленко, О. Сидоренко, І. Титаренко та ін. Розкрито особливості організації методичної роботи в закладах освіти різного рівня (А. Богущ, Н. Дудніченко, О. Зайченко, В. Лізинський, В. Крижко, К. Крутій, В. Мануйленко, Е. Павлютенков, Л. Поздняк, О. Шестопалюк); схарактеризовано ефективність різноманітного практичного досвіду з організації методичної роботи у ЗДО (Л. Богославець, О. Василевська,

Г. Васильєва, Г. Григоренко, Л. Калужька, К. Кіндрат, В. Ларіна, О. Ліннік, Л. Лукіна, Н. Омеляненко, Н. Савінова, І. Терещенко, Л. Швайка, І. Щербо, О. Янушевич та ін.); виявлено зміст і форми інновацій в організації методичної роботи вихователів (О. Амацьєва, К. Біла, К. Крутій, А. Морозова, Л. Поздняк та ін.)

Проте завдання дошкільної освіти, що сформульовані в сучасних програмах розвитку і виховання дитини дошкільного віку, висувають нові вимоги щодо якості методичної роботи в дошкільних навчальних закладах, її змісту і способів організації. Їх реалізація зумовлена готовністю і здатністю вихователів до вирішення проблем дошкільної освіти в руслі нових освітніх цінностей і пріоритетів. Відповідно до цього постають оновлені цілі і завдання щодо організації методичної роботи вихователів і підвищення їхньої професійної компетентності; стимулювати творчість та ініціативу; створювати умови для розробки варіативного змісту й інноваційних технологій дошкільної освіти тощо. Усі ці завдання має вирішувати вихователь-методист, який організує методичну роботу у ЗДО, спрямовує її на досягнення методичної компетентності і самостійності педагогів. Проте чинна науково-теоретична і нормативна база методичної роботи в ЗДО зорієнтована на загальну мету, формалізацію результатів методичної роботи, нівелювання індивідуальності вихователів, стилю їхньої професійної діяльності та її творчого характеру.

Актуальність проблеми та її недостатня розробленість і зумовила вибір теми дипломного дослідження: **«Організація методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти».**

Мета дослідження – науково обґрунтувати й експериментально перевірити модель організації методичної роботи з вихователями дошкільних навчальних закладів.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність поняття «організація методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти», його структуру; уточнити поняття «професійно-методична компетентність вихователя».

2. Визначити критерії, показники і схарактеризувати рівні професійно-методичної компетентності вихователів.

3. Виявити педагогічні умови ефективної організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти.

4. Розробити експериментальну модель організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти, методику її реалізації й апробувати їх ефективність.

Об'єкт дослідження – методична робота в закладах дошкільної освіти.

Предмет дослідження – методика організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти.

З метою вирішення поставлених завдань дослідження використано комплекс взаємозалежних **методів** теоретичного й емпіричного рівнів. Метод аналізу і синтезу використано для вивчення й аналізу науково-методичної літератури за проблемою дослідження з метою обґрунтування моделі, методики та педагогічних умов організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти. Для з'ясування стану організації методичної роботи з вихователями було використано емпіричні методи: аналіз чинних програм, річних планів роботи ЗДО, планів роботи вихователів-методистів, документації вихователів. З метою перевірки ефективності методики організації методичної роботи використано методи цілеспрямованого спостереження за діяльністю вихователів, бесіди, анкетування, тестування, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи), аналіз продуктів методичної роботи вихователів. Для узагальнення експериментальних даних, достовірності одержаних результатів, визначення тенденцій їх змінювання використано методи математичної статистики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці експериментальної методики організації методичної роботи вихователів ЗДО, системи її рейтингового оцінювання, програми самовдосконалення вихователів ЗДО «Я – успішний вихователь»; фахового портрету вихователя-методиста закладу дошкільної освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані у практиці роботи закладів дошкільної освіти і органів управління системою дошкільної освіти; у процесі підготовки фахівців зі спеціальності 012 Дошкільна освіта у закладах вищої освіти; в післядипломній освіті працівників дошкільної освіти.

Базою дослідження були Тернопільський ЗДО №13, Бережанський ЗДО «Ромашка» Тернопільської області, Жовнівська філія Потуторського НВК "ЗНЗ І-ІІІ ступенів – ЗДО" Бережанського району, Тернопільської області.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорено на конференціях різних рівнів.

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 2 наукових публікаціях.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (78 найменувань), додатків. Основний текст викладено на 75 сторінках. Робота містить 11 таблиць.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі досліджено проблему організації методичної роботи з вихователями дошкільних навчальних закладів.

1. Аналіз наукової і методичної літератури виявив, що методична робота є обов'язковим та важливим складником освітньої діяльності ЗДО і системи підвищення кваліфікації педагогів. Визначено, що цілеспрямована систематична методична робота в ЗДО сприяє розвитку професійної майстерності, творчого потенціалу педагогів, має позитивні наслідки в освітньо-виховному процесі. Її завданнями у ЗДО є методичне забезпечення освітнього процесу, поширення серед вихователів і батьків сучасних психолого-педагогічних знань, створення сприятливих умов для самовдосконалення педагогів, забезпечення методичної підтримки реалізації педагогічних ініціатив та апробації навчальної літератури і методичних розробок.

2. Організація методичної роботи з вихователями ЗДО розглядається як цілеспрямована робота вихователя-методиста з вихователями ЗДО з метою підвищення їхньої педагогічної майстерності й оцінно-рефлексивної діяльності методичної спрямованості. Це керована діяльність, що має свої функції (діагностична, прогностична, моделювальна, компенсаторна, відновлювальна, корегувальна, координувальна, пропагандистська, рекламна, контрольно-інформаційна), зміст, принципи, завдання, форми реалізації і передбачені результати. Організація методичної роботи одночасно є складником системи підвищення кваліфікації педагогів ЗДО і освітньої діяльності закладів дошкільної освіти.

3. Показником ефективності організації методичної роботи є професійно-методична компетентність вихователя ЗДО як сукупна характеристика професійної та методичної зрілості діяльності вихователя, що виконується в межах його посадових обов'язків і відповідає визначеним нормам. Набуття вихователями професійно-методичної компетентності визначалося за трьома критеріями та їх показниками, серед:

1) професіоналізм (оволодіння педагогічною діяльністю, обізнаність вихователя з державними документами в галузі дошкільної освіти; обізнаність з програмно-методичним забезпеченням ЗДО; педагогічні вміння вихователів; творче ставлення до роботи);

2) методична грамотність (мотиваційна спрямованість щодо методичної роботи; обізнаність з роботою методиста ЗДО; участь у методичній роботі; інноваційна діяльність вихователя);

3) рефлексивність (самоосвіта; взаємооцінка методичної роботи; самооцінка методичної роботи).

На основі визначених критеріїв і показників схарактеризовано рівні професійно-методичної компетентності вихователів: новаторський, досконалий, базовий, елементарний.

4. Ефективність організації методичної роботи з вихователями закладів дошкільної освіти залежить від реалізації таких педагогічних умов: залучення вихователів до активної самостійної пошуково-методичної роботи; озброєння вихователів інноваційними методиками; занурення вихователів в інноваційно-творчу методичну діяльність; стимулювання оцінно-контрольної діяльності вихователів у професійно-методичній роботі.

5. У дослідженні розроблено й апробовано експериментальну методику організації методичної роботи з вихователями ЗДО, що включає форми і методи організаційної роботи (методичні об'єднання, семінари, конкурси

семінари-практикуми, колективні перегляди, педагогічні читання консультації, ділові педагогічні ігри, методичні фестивалі тощо). Розроблено «фаховий портрет вихователя-методиста», індивідуальні програми на базі програми «Я - успішний вихователь», які сприяли набуттю вихователями професійно-методичної компетентності.

Розроблена експериментальна методика забезпечила єдність професійного й особистісного розвитку вихователів на основі компетентнісного підходу і диференційованого добру форм методичної роботи відповідно до різного рівня їхньої професійно-методичної компетентності. Поетапна реалізація педагогічних умов в організації методичної роботи у ЗДО забезпечила поступове залучення вихователів до активної пошуково-методичної роботи, оволодіння інноваційними методиками, стимулювало їхню інноваційно-творчу методичну та контрольну-оцінну діяльність.

6. Результати дослідження показали, що організація методичної роботи з вихователями ЗДО за впровадженими експериментальною моделлю і методикою є ефективною. Кількість вихователів ЕГ, які досягли новаторського рівня професійно-методичної компетентності після формульованого експерименту зросла до 33,3%, досконалого – до 40,0%, базового – зросла до 40,0%%, елементарного – не залишилося жодного вихователя. Натомість у КГ не відбулося відчутних якісних і кількісних змін.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні шляхів і засобів підвищення ефективності інспекторсько-методичної служби; пошуку шляхів і засобів підготовки методистів до опанування основ управлінської діяльності в організації методичної роботи з різними категоріями педагогів ЗДО, розробці дидактичних і технологічних засад інформаційного забезпечення

методичної роботи у ЗДО з використанням сучасних комп'ютерних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности. Москва : Наука, 1980. 336 с.
2. Алфімов В. Мета – творча конкурентоспроможна особистість // Рідна школа. 2005. № 5. С. 6–9.
3. Ананьев Б. Г. Психологическая структура человека как субъекта // Человек и общество. Ленинград, 1967. С. 235 – 249.
4. Бабанский Ю. К. Методическая работа в школе: организация и управление. Москва : Педагогика, 1970. 185 с.
5. Балютіна К. Концепція підвищення кваліфікації педагогічних працівників // Дошкільне виховання. 2004. № 7. С. 10–12.
6. Белухин Д. А. Становление профессионала и рождение профессионализма : учеб. пособ. Москва : Московский психолого-социальный институт, 2006. 128с.
7. Бех І. Законопростір сучасного виховного процесу // Вища освіта України. 2014. № 1. С. 10–13.
8. Белая К. Ю. Методическая работа в ДОУ: анализ, планирование, формы и методы. Москва : ТЦ Сфера, 2005. 96 с.
9. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія. Київ : Світич, 2006. С. 270–302.
10. Біла І. До вершин педагогічної майстерності // Дошкільне виховання. 2010. № 10. С. 3–5.
11. Богуш А. М. Дошкілля в сучасному педагогічному просторі // Вісник інституту розвитку дитини / НПУ ім. Н. П. Драгоманова. Київ, 2010. Вип. 11. С. 48-53.

12. Богуш А. М. Компетентнісний підхід до мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку // Педагогічні науки : збірник. Херсон, 2009. Вип. 51. С. 119 – 122.

13. Брушлинский А. В. Деятельность субъекта как единство теории и практики // Психологический журнал. 2000. Т. 21, № 6. С. 5–11.

14. Василевская Е. В. Сетевая организация методической работы на муниципальном уровне : метод. пособ. Москва : АПКиППРО, 2005. 52 с.

15. Васильева А. И., Бахтурина Л. А., Кобитина И. И. Старший воспитатель детского сада : пособие для работников дошк. учреждений. Москва : Просвещение, 1990. 143 с.

16. Гавриш Н. Навчання педагогів аналізувати педагогічні ситуації в контексті коучингового підходу // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2009. № 11. С. 23–32.

17. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. Москва : Знание, 1998. 152 с.

18. Гильборг Р. Г. О системном подходе к управлению внутришкольной методической работой : метод. рекомендации. Харьков : Харьк. обл. ин-т усовершенствования врачей, 1992. 33 с.

19. Гогоберидзе А. Г. Личностно-профессиональное становление будущего педагога в процессе проектирования и реализации индивидуального образовательного маршрута // Педагогическая акмеология: поиски и достижения : сб. науч. тр. / РГПУ им. А. И. Герцена. СПб., 2002. Вып. 4. С. 73–79.

20. Гоноболин Ф. Н. Книга об учителе. Москва : Просвещение, 1965. 260 с.

21. Гоноболин Ф. Н. О некоторых психических качествах личности учителя // Вопросы психологии. Москва, 1975. № 1. С. 101 – 110.
22. Гончаренко А. Особистісно-орієнтована модель освіти: підготовка педагога // Дошкільне виховання. 2008. № 1. С. 10–13.
23. Гриньова М. В. Саморегуляція : монографія. Полтава : АСМІ, 2006. 264 с.
24. Дарманський М. М. Соціально-педагогічні основи управління освітою в регіоні. Хмельницький : Поділля, 1997. 384 с.
25. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття» // Освіта. 1993. № 44/46.
26. Діагностика успішності учителя / упоряд. Т. В. Морозова Харків : Веста : Ранок, 2007. 160с.
27. Деркач А. А. Акмеология : учеб. пособие СПб. : Питер, 2003. 256 с.
28. Дітковська С. О. Розвиток відомчих дошкільних закладів у Донбасі в кінці 50-х-початку 90-х років : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. Луганськ, 2004. 20 с.
29. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 192 с.
30. Експериментальна діяльність у ДНЗ / уклад. Швайка Л. А., Молодушкіна І. В. Харків : Основа, 2009. 192 с.
31. Жерносек І. П. Організація науково-методичної роботи в школі. Харків : Основа, 2006. 128 с.
32. Жерносек І. П. Удосконалення науково-методичної роботи в сучасних загальноосвітніх школах, ліцеях і гімназіях : монографія. Київ : [б. в.], 2001. 202 с.

33. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Москва : Логос, 2001. 384 с.
34. Зубков А. Л. Развитие методической компетентности учителей в условиях модернизации общего образования. Екатеринбург, 2007. 23 с.
35. Калуська Л. Науково-методична робота в дошкільному навчальному закладі : практико-орієнтов. посіб. Київ : Шк. світ, 2011. 192 с.
36. Кан-Калик В. А. Можно ли научить творчеству // Народное образование. 1989. № 11. С. 62 – 66.
37. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи. Харків, 2003. 295 с.
38. Книга керівника дошкільного навчального закладу : довід. метод. вид. / упоряд. О. А. Копейкіна, Л. В. Гураш. Харків : Торсінг плюс, 2006. 512 с.
39. Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь. Москва : Академия, 2003. 176 с.
40. Колпаков В. М. Теория и практика принятия управленческих решений. Киев : МАУП, 2000. 256 с.
41. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : монографія / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко, О. І. Пометун, О. Я. Савченко [та ін.] / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.
42. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника. Київ : Стилос, 2000. 336 с.

43. Корнєєва О.Л. Тайм-менеджмент методичної роботи з педагогічними кадрами в дошкільному закладі : методичні рекомендації. Костянтинівка. 2010. 40 с.

44. Корогод Н.П. Організаційно-педагогічні умови управління системою науково-методичної роботи в технікумі. Київ, 2006. 178 с.

45. Кочарян Т. Э. Развитие методической компетентности преподавателя среднего профессионального учебного заведения в условиях последипломного образования. Ставрополь, 2004. 179 с.

46. Крутій К. Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі. Запоріжжя : «ЛПКС» ЛТД, 2006. 172 с.

47. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія. У 2 ч. Ч. 1. Концепції, проектування. Технології створення. Запоріжжя : «ЛПКС» ЛТД, 2009. 320 с.

48. Крутій К. Л. Педагогічний аналіз як функція управління дошкільним навчальним закладом. Запоріжжя : «ЛПКС» ЛТД, 2007. 236 с.

49. Кузьмина Н. В. Очерки психологии труда учителя. Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности. Ленинград : Ленингр. гос. ун-т, 1967. 182 с.

50. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва : Высш. шк., 1990. 117 с.

51. Майданенко С. В. Організація методичної роботи в педагогічному училищі в умовах реалізації ступеневої професійної освіти вчителя. Кривий Ріг, 2007. 207 с.

52. Маркова А. К. Психологический анализ профессиональной компетентности учителя // Советская педагогика. 1990. № 3/8. С. 87 – 89.

53. Мармаза О. І. Управління навчальним закладом : навч.-метод. посіб. Харків : Веста : Ранок, 2003. 160 с. (Серія «Управління школою»).

54. Масликова І. Модель педагогічного керівництва самоосвітньою діяльністю педагогів у системі методичного менеджменту // Управління освітою. 2004. № 11. С. 10 – 14.

55. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / В. М. Данюк, В. А. Петюх, С. О. Цимбалюк [та ін.] / [за заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Летюха]. Київ : КНЕУ, 2004. 398 с.

56. Методична робота в ДНЗ / упоряд. Л. А. Швайка. Харків : Основа, 2007. 288 с.

57. Морозова А. Н. Управление методической работой в дошкольном образовательном учреждении на диагностической основе. Москва, 2003. 253 с.

58. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом : навч. посіб. / Т. М. Десятов, О. М. Коберник, Б. Л. Тевлін, Н. М. Чепурна. Харків : Основа, 2003. 240 с.

59. Никишина И. Диагностическая и методическая работа в дошкольных образовательных учреждениях. Волгоград : Учитель, 2007. –56 с.

60. Низьковська О. Типове положення про методичний кабінет дошкільного навчального закладу – очікуваний документ для методичної служби ДНЗ // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2019. № 1. С. 11–17.

61. Омеляненко Н. Вихователь-методист: вимоги до посади // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2020. № 1. С. 20 – 25.

62. Освіта в Україні : норматив. база / упоряд. Є. К. Пашутинський. Київ : КНТ, 2017. 520 с.

63. Павлютенков Є. М. Професійне становлення керівника дошкільного навчального закладу // Дошкільна освіта. 2005. № 1. С. 4–11.
64. Перспективні освітні технології : наук.-метод. посіб. / за ред. Г. С. Сазоненко. Київ : Гопак, 2000. 550 с.
65. Пометун О. Теоретичні засади формування громадянської компетентності учнівської молоді // Управління школою. 2005. № 8. С. 5 – 7.
66. Проблеми гуманізації освіти в контексті трансформації вищої школи України / Л. М. Баран, Р. Т. Баран, О. П. Власова, Т. І. Власова та ін. Донецьк : АРТ-ПРЕС, 2008. 232 с.
67. Професійна компетентність педагога: досвід, проблеми, перспективи / авт.-уклад. С. В. Бочаров, Н. В. Губанова; ДООППО. Донецьк : Витоки, 2009. 408 с.
68. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация. Москва : Когито-Центр, 2002. 257 с.
69. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. Харків : Основа, 2005. 96 с.
70. Рубинштейн С. Л. Человек и мир // Проблемы общей психологии. Москва, 1973. С. 255 – 382.
71. Столяренко Л. Д. Психология и педагогика в вопросах и ответах. Ростов н/Д : Феникс, 2000. 576 с.
72. Федорчук В. Комуникативна компетентність педагога. Соціально-психологічний тренінг. Київ : Шк. світ, 2007. 127 с.
73. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования // Народное образование. 2003. № 2. С. 58 – 64.

74. Центральна методична служба в дії // Дошкільне виховання. 2007. № 1. С. 4 – 7.

75. Чепурна Н. М. Організація методичної роботи з педагогічними кадрами у міжкурсовий період // Постметодика. 2003. № 4. С. 38 – 45.

76. Шапаренко Х. А. Особливості формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти // Наук. зап. каф. педагогіки Харк. нац. ун-ту ім. В. Н.Каразіна : зб. наук. праць. 2006. Вип. XVI. С. 251 – 260.

77. Шишов С. Понятие компетенции в контексте качества образования // Стандарты и мониторинг в образовании. 1999. № 2. С. 85 – 92.

78. Типове положення про методичний кабінет дошкільного навчального закладу (наказ № 1070 від 09.11.2010) // Інформ. зб. М-ва освіти і науки // URL : www.mon.gov.ua; www.iitzo.gov.ua ; www.osvita.com.